

Gemeenteraad van Wageningen
Postbus 1
6700 AA WAGENINGEN

Wageningen 8 september 2015
ons kenmerk BS/15.0104869
ons nr. ink. brief
onderwerp Vertrouwens-
experiment
bijlagen
behandeld door B. van de Woestijne
telefoon 0317-492 2811
verzenddatum 15 september 2015

Geachte heer, mevrouw,

Het college wil u graag informeren over de wijze waarop zij de motie Vertrouwensexperiment met de bijstand (Raadsvoorstelnummer 15.0200726) uitwerkt. De brief is opgesteld op basis van een nadere consultatieronde bij raadsleden. Het college hecht eraan de raad te informeren over deze keuzen omdat zij op basis daarvan op een gedegen wijze het voorstel voor het vertrouwensexperiment kan uitwerken en samenleving en organisatie tijdig kan informeren over- en voorbereiden op het vertrouwensexperiment.

Wij willen u informeren over vier aspecten:

1. de wijze waarop we het vertrouwensexperiment inrichten;
2. de vormgeving van het kortingspercentage;
3. de wijze waarop het college invulling geeft aan de oproep om aandacht te hebben voor de aanspraak op landelijke toeslagen.
4. De besluitvorming over de financiële consequenties van het vertrouwensexperiment

1. Inrichting vertrouwensexperiment

In de motie is vrijwilligheid van deelname een belangrijk onderwerp: alle bijstandsgerechtigden in de doelgroep kunnen mee doen met het vertrouwensexperiment waarbij zij de mogelijkheid hebben om niet mee te doen. Met andere woorden: mensen doen automatisch mee en kunnen daar vrijwillig vanaf zien, er is sprake van een opt out.

Het college heeft opdracht om een voorstel te doen voor de omvang van de doelgroep waarbij een nader door het college te bepalen aantal jaren aansluitend verkrijgen van bijstand als criterium is benoemd. De uitwerking van de doelgroepbepaling plaats het college voor twee dilemma's.

Eenzijds wenst het college variatie in het vertrouwensexperiment. Het doel is om de effecten van een onvoorwaardelijke bijstand en wegnemen van de armoedeval voor diverse groepen te meten. Dat vraagt om een aanpak waarin niet alleen mensen meedoen met een (zeer) lange bijstandsduur. Anderzijds is het van belang om de impact van het vertrouwensexperiment op de samenleving en de impact op de gemeentelijke organisatie beheersbaar te houden. Dat vraagt om een inperking van het

aantal deelnemers. De tabel met het huidige bestand en de opbouw naar inschrijfduur schetst het dilemma:

	<1 jaar	1-2 jaar	2-3 jaar	3-4 jaar	4-5jaar	>5 jaar	Totaal
totaal	162	95	57	51	34	215	614

Indien het college kiest voor het beperken van de doelgroep tot mensen die vijf jaar of langer aansluitend bijstand ontvangen bestaat de doelgroep nog steeds uit 215 personen. Dit is eenderde van het bestand, daarmee achten we de impact op de samenleving en de organisatie onacceptabel hoog. Bovendien bestaat de doelgroep ook dan nog alleen uit mensen met een zeer lange bijstandsduur.

Een tweede dilemma doet zich voor bij de vormgeving van het onderzoek: doordat iedereen automatisch meedoet, zijn de mogelijkheden om de effecten van het experiment te meten beperkt.

Om deze twee redenen kiest het college een voor aanpak voor waarin zij een aantal groepen benoemt en mensen in de verschillende groepen uitnodigt om mee te doen aan het experiment. Uiteraard blijft daarbij overeind dat deelname aan het experiment vrijwillig is: mensen kunnen er altijd voor kiezen om niet mee te doen.

Het college denkt aan drie groepen:

- Een groep bijstandsgerechtigden die gedurende de looptijd van het experiment een onvoorwaardelijke toeslag ontvangt en die ruimte krijgt om bij te verdienen (conform artikel 2.7 en 2.8 van de motie)
- Een groep bijstandsgerechtigden die nog steeds te maken heeft met de rechten en plichten uit de participatiewet maar die extra aandacht en ondersteuning krijgt gericht participatie in werk en maatschappij
- Een controlegroep waarbij het huidige beleid onveranderd van toepassing blijft

Deze aanpak biedt de volgende voordelen:

- Om te beginnen biedt dit de mogelijkheid om voldoende variatie te krijgen in het experiment zonder dat het aantal deelnemers onverantwoord groot wordt.
- Door verschillende groepen te hanteren is het, door groepen te vergelijken, goed mogelijk om te meten wat de effecten van het vertrouwensexperiment. Daarmee neemt de waarde van het experiment toe.
- Met deze aanpak sluit de gemeente Wageningen aan bij andere gemeenten die momenteel met vergelijkbare experimenten bezig zijn.
- Deze aanpak vergroot de haalbaarheid t.a.v. ministeriele goedkeuring t.o.v. andere varianten die minder variatie hebben en waarbij de effecten minder zuiver en vaak indirect meetbaar zijn.

2. Vormgeving kortingspercentage

In de motie is gesteld dat in het eerste jaar van het experiment deelnemers geen korting op de toelage krijgen en dat het college een voorstel mag doen voor het tweede jaar van het experiment. Het college ziet in deze constructie drie nadelen:

- In deze vormgeving gaan mensen in het vertrouwensexperiment er na een jaar op achteruit. Dat werkt demotiverend, deelnemers geven er vermoedelijk de voorkeur aan om gedurende het hele experiment te maken hebben met één kortingspercentage.
- Het achterwege laten van een korting in het eerste jaar kan ertoe leiden dat het inkomen van deelnemers aan het vertrouwensexperiment ver uitstijgt boven het inkomen van werknemers met een laag inkomen en ZZP'ers. Het college acht dit onwenselijk.
- Tot slot: onderzoekstechnisch is de aanpak in twee verschillende jaren verstorend: jaar 1 en jaar 2 zijn door de verschillende percentages moeilijk te vergelijken

Daarom kiest het college ervoor om gedurende de looptijd van het experiment één kortingspercentage te hanteren. Bij de keuze van het kortingspercentage is het van belang dat de inkomsten van deelnemers aan het vertrouwensexperiment en werkenden en ZZP'ers in verhouding tot elkaar staat.

3. Aanspraak op landelijke toeslagen

In de motie vraagt u aandacht voor de aanspraak op landelijke toeslagen. U stelt voor de deelnemers aan het vertrouwensexperiment de aanspraak op landelijke toeslagen zoals de zorgtoeslag, huurtoeslag en kindgebondenbudget behouden blijft. Deze regelingen vallen onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van financiën en worden uitgevoerd door de belastingdienst.

Het college heeft twee opties overwogen om invulling te geven aan dit aandachtspunt. Ten eerste is overwogen om in overleg te treden met de belastingdienst over een 'status aparte' voor de deelnemers vertrouwensexperiment. Dat is een (jaren) lange en zeer onzekere weg. Ten tweede kan de gemeente zelf compenseren voor de afname van de toeslagen door (trapsgewijze) afname van toeslagen. Door de persoonafhankelijke vormgeving van de regelingen (benodigd is een grote uitvraag van vertrouwelijke gegevens) leidt dit in de ogen van het college tot een onacceptabele inbreuk op de privacy van burgers. Dat is – zeker in het licht van het vertrouwensexperiment – onwenselijk.

Hieruit trekt het college de conclusie dat zij niet in staat is om te zorgen dat de aanspraken op landelijke toeslagen behouden blijven.

Overigens verwacht het college dat de omvang van deze problematiek beperkt zal zijn. Immers de afname van de toeslagen speelt pas bij middeninkomens en vindt trapsgewijs plaats. Daardoor is het uitgesloten dat het wegvallen van toeslagen ertoe leidt dat mensen er door het vertrouwensexperiment netto, dat wil zeggen ten opzichte van de huidige uitkering, op achteruit gaan.

4. Besluitvorming over de financiële consequenties van het vertrouwensexperiment

Bij de indiening van het voorstel voor het vertrouwensexperiment aan de raad volgt een uitwerking van de financiële consequenties. Zowel van de projectkosten, de uitvoeringskosten als de (financiële) gevolgen van het vertrouwensexperiment op het uitkeringsvolume. De implicatie daarvan is dat de financiële consequenties niet zijn meegenomen in de begroting voor 2016, en separaat aan de raad worden voorgelegd.

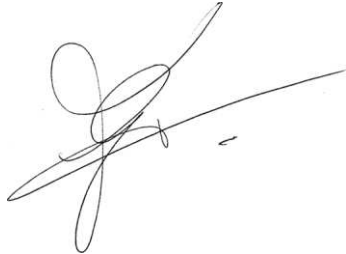
Samenvattend:

1. Het college kiest ervoor om bij de inrichting van het vertrouwensexperiment een aantal controlegroepen in te richten. Daardoor is het effect van het vertrouwensexperiment zuiver en gedegen vast te stellen, kunnen we met meer variatie werken en is het mogelijk om de omvang beheersbaar te houden. Deelname aan het vertrouwensexperiment blijft – net zoals nu – vrijwillig.
2. Het college kiest ervoor om gedurende twee jaar één kortingspercentage toe te passen en bij de bepaling van de hoogte rekening te houden met de effecten op werknemers en ZZP.
3. Het college stelt vast dat zij geen mogelijkheden heeft om deelnemers aan het vertrouwensexperiment landelijke toeslagen te laten behouden, waarbij het aantal mensen dat hier mee te maken krijgt naar verwachting beperkt is. Dit neemt niet weg dat het college garandeert dat mensen in het vertrouwensexperiment er netto niet op achteruit gaan.
4. De financiële consequenties van het vertrouwensexperiment worden niet in de begroting 2016 meegenomen, maar separaat aan de raad voorgelegd.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Wageningen,

de secretaris,

M.J.F. Verstappen

de burgemeester,

G.J.M. van Rumund

De brieven van de gemeente Wageningen worden in principe niet meer of digitaal ondertekend.